

PROGNOZUOJAMAS IŠMESTI Į APLINKOS ORĄ TERŠALŲ KIEKIS

I SKYRIUS

BENDROSIOS PROGNOZUOJAMO IŠMESTI Į APLINKOS ORĄ TERŠALŲ KIEKIO VERTINIMO NUOSTATOS

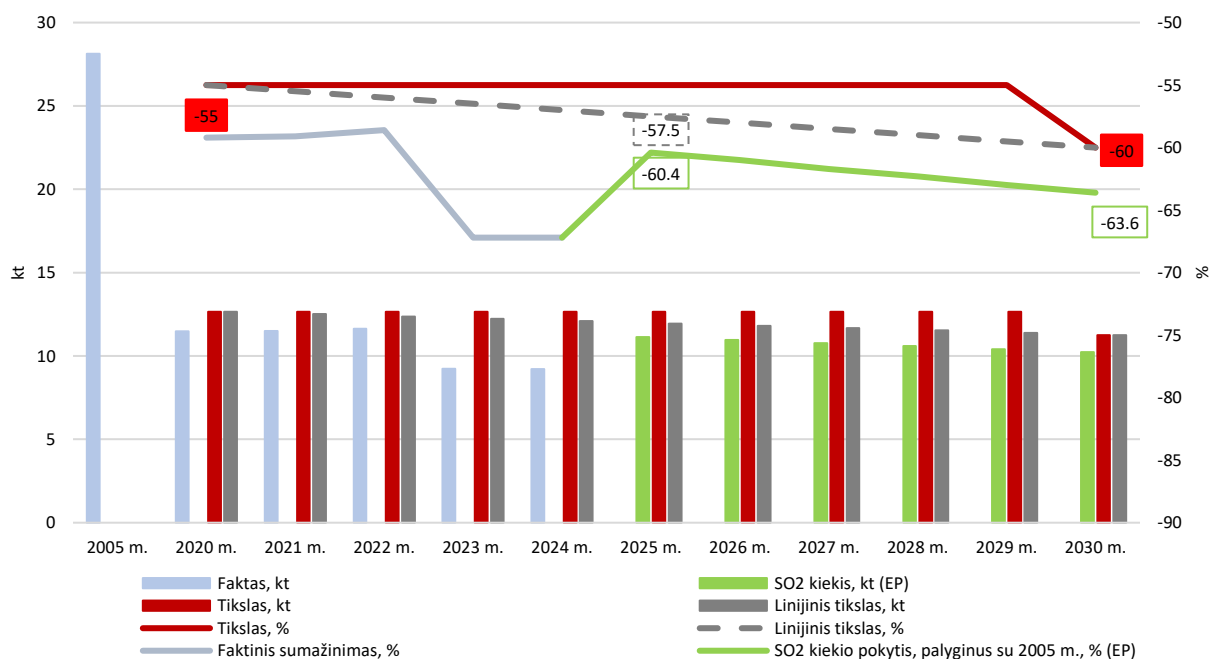
1. Siekiant įvertinti šiame priede nurodytų išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio kaitą 2025–2030 m., remtasi Aplinkos apsaugos agentūros (toliau – AAA), kuri teisės aktų nustatyta tvarka vykdo nacionalinę į aplinkos orą išmetamo teršalų kiekio apskaitą ir rengia prognozes, parengtais nacionalinės išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio apskaitos ir prognozių duomenimis (Europos aplinkos agentūrai pateiktais 2026 m.; https://cdr.eionet.europa.eu/lt/eu/nec_revised/inventories/; https://cdr.eionet.europa.eu/lt/eu/nec_revised/projected/).

2. Vadovaujantis Komisijos komunikato Nacionalinių oro taršos valdymo programų rengimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/2284 dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo gairėmis, prognozuojamas išmesti į aplinkos orą teršalų kiekis ir jo mažinimas turi būti grindžiami numatomu esamų priemonių – priimtų nacionalinių ir ES – įgyvendinimu (EP scenarijus). Atsižvelgiant į tai, išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio ir jo sumažinimo prognozė (pagal EP scenarijų) atlikta darant prielaidą, kad nebus keičiamos priimtose iki 2026 m. birželio 8 d. (t. y. iki prognozės atlikimo) nacionalinės ir ES priemonės.

II SKYRIUS

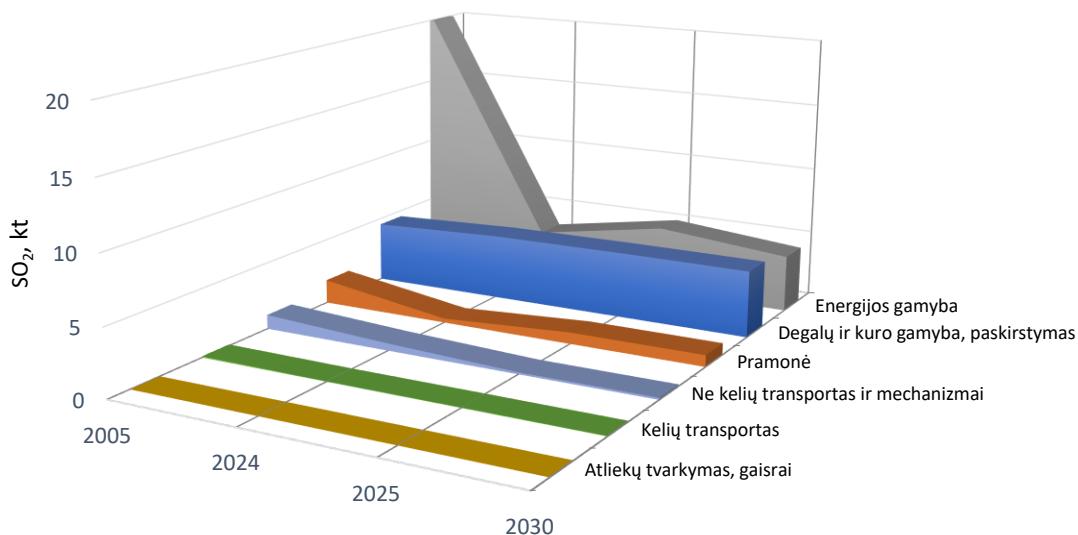
PROGNOZUOJAMAS IŠMESTI Į APLINKOS ORĄ SIEROS DIOKSIDO KIEKIS

3. Kaip parodyta 1 paveiksle, 2020–2029 m. tikslas – išmesta 55 proc. mažiau sieros dioksido (toliau – SO₂), nuo 2030 m. – 60 proc. mažiau, palyginti su išmestu 2005 m. Pagal prognozes, įgyvendinant esamas priemones, 2025–2029 m. išmestas SO₂ kiekis bus mažesnis daugiau kaip 59 proc. (2025 m. – 60,4 proc., 2026 m. – 61,0 proc., 2027 m. – 61,7 proc., 2028 m. – 62,3 proc., 2029 m. – 63,0 proc.), 2030 m. – 63,6 proc., palyginti su išmestu 2005 m., todėl nustatyti tikslai turėtų būti įgyvendinti.

1 pav. Išmesto SO₂ kiekio prognozė (duomenų šaltinis – AAA)

4. Išanalizavus išmesto SO₂ kiekio prognozes pagal sektorius, nustatyta, kad tarp reikšmingiausių išliks naftos perdirbimo ir saugojimo veikla (degalų ir kuro gamyba, paskirstymas), energijos gamyba (elektros ir šilumos energijos gamyba, įskaitant naftos perdirbimo pramonę). (2 pav.). Išmestas SO₂ kiekis priklausys nuo naudojamo kuro rūšių energijos gamybai, naftos perdirbimo, naftos produktų saugojimo ir skirstymo veikloje taikomų technologijų.

2 pav. Išmestas į aplinkos orą SO₂ kiekis: pagrindinių kategorijų analizė ataskaitiniais (2005 m.), paskutiniais prieinamais (2024 m.) ir prognozuojamais metais (duomenų šaltinis – AAA)

III SKYRIUS

PROGNOZUOJAMAS IŠMESTI Į APLINKOS ORĄ AZOTO OKSIDŲ KIEKIS

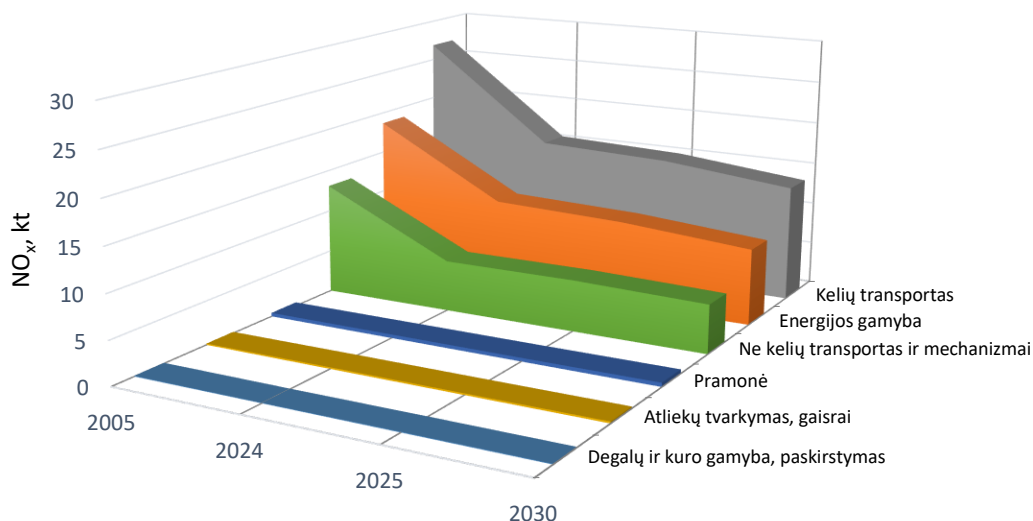
5. Išmetamo į aplinkos orą azoto oksidų (toliau – NO_x) kiekio prognozės rodo, kad, įgyvendinant esamas priemones, išmestas NO_x kiekis iki 2025 m., palyginti su išmestu 2005 m., sumažės iki 46,2 proc., nors tikslas yra sumažinti 48 proc. (3 pav.). 2026 m. prognozuojamo išmesti

NO_x kiekio pokytis, palyginti su 2005 m., – 48,1 proc., 2027 m. – 49,9 proc., 2028 m. – 51,1 proc., 2029 m. – 51,2 proc., 2030 m. – 51,3 proc.. Nustatytas tikslas nuo 2030 m. – NO_x išmesti 51 proc. mažiau, palyginti su 2005 m. išmestu kiekiu. (Šie įpareigojimai neapima NO_x kiekio, išmetamo dėl žemės ūkio veiklų, priskiriamų pagal išmetamų į aplinkos orą teršalų 2014 m. nomenklatūros (NFR), numatytos 1979 m. konvencijoje „Dėl tolimų atmosferos teršalų pernašų“, taršos šaltinio 3B kategorijai (mėslo tvarkymas) ir 3D kategorijai (žemės ūkio paskirties dirvožemiai), todėl pateiktoje analizėje neįskaičiuojamas į bendrąją nacionalinę kiekį.) Darytina išvada, kad, įgyvendinant esamas priemones, nustatyti tikslai 2020–2029 m., tikėtina, bus pasiekti 2026 m., tikslai nuo 2030 m. bus pasiekti 2028 m.

3 pav. Išmesto NO_x kiekio prognozė (duomenų šaltinis – AAA)

6. Analizuojant prognozuojamą išmesti NO_x kiekį pagal sektorius, nustatyta, kad ateityje, kaip ir dabar, daugiausia šio teršalo bus išmetama iš sunkiasvorio kelių transporto (sunkvežimių ir autobusų), gaminant energiją deginant kurą (4 pav.).

4 pav. Išmestas į aplinkos orą NO_x kiekis: pagrindinių kategorijų analizė ataskaitiniais (2005 m.), paskutiniaisiais prieinamais (2024 m.) ir prognozuojamais metais (duomenų šaltinis – AAA)

IV SKYRIUS

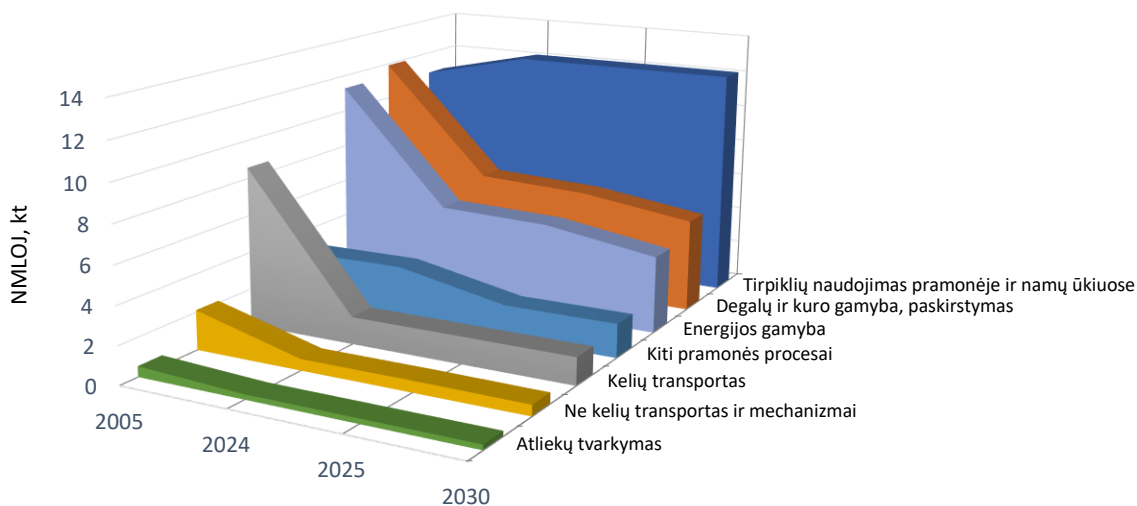
PROGNOZUOJAMAS IŠMESTI Į APLINKOS ORĄ NEMETANINIŲ LAKIŲJŲ ORGANINIŲ JUNGINIŲ KIEKIS

7. Prognozuojama, kad, įgyvendinant esamas priemones, išmetamas į aplinkos orą nemetaninių lakiųjų organinių junginių (toliau – NMLOJ) kiekis iki 2025 m. sumažės 44,0 proc., 2026 m. – 44,9 proc., 2027 m. – 45,9 proc., 2028 m. – 46,8 proc., 2029 m. – 47,1 proc., 2030 m. – 47,6 proc., palyginti su išmestu 2005 m. Taigi tikslai sumažinti išmetamą NMLOJ kiekį 32 proc., palyginti su išmestu 2005 m., tikėtina, bus įgyvendinti 2025–2029 m. (5 pav.), o nustatytas tikslas nuo 2030 m. sumažinti išmetamą NMLOJ kiekį 47 proc., palyginti su išmestu 2005 m., tikėtina, bus pasiektas 2029 m. (Šie įpareigojimai neapima NMLOJ kiekio, išmetamo dėl žemės ūkio veiklų, priskiriamų pagal išmetamų į aplinkos orą teršalų 2014 m. nomenklatūros (NFR), numatytos 1979 m. konvencijoje „Dėl tolimų atmosferos teršalų pernašų“, taršos šaltinio 3B kategorijai (mėšlo tvarkymas) ir 3D kategorijai (žemės ūkio paskirties dirvožemiai), todėl pateiktoje analizėje jis neįskaitomas į bendrąjį nacionalinį kiekį). Prognozuojama, kad iki 2030 m. išmetamas NMLOJ kiekis tolygiai mažės.

5 pav. Išmesto NMLOJ kiekio prognozė (duomenų šaltinis – AAA)

8. Analizuojant prognozuojamą išmesti NMLOJ kiekį pagal sektorius, nustatyta, kad ateityje, kaip ir dabar, daugiausia šio teršalo bus išmetama iš naftą perdirbančio sektoriaus ir tirpiklius naudojančių subsektorių.

6 pav. Išmestas į aplinkos orą NMLOJ kiekis: pagrindinių kategorijų analizė ataskaitiniais (2005 m.), paskutiniais prieinamais (2024 m.) ir prognozuojamais metais (duomenų šaltinis – AAA)

V SKYRIUS

PROGNOZUOJAMAS IŠMESTI Į APLINKOS ORĄ AMONIAKO KIEKIS

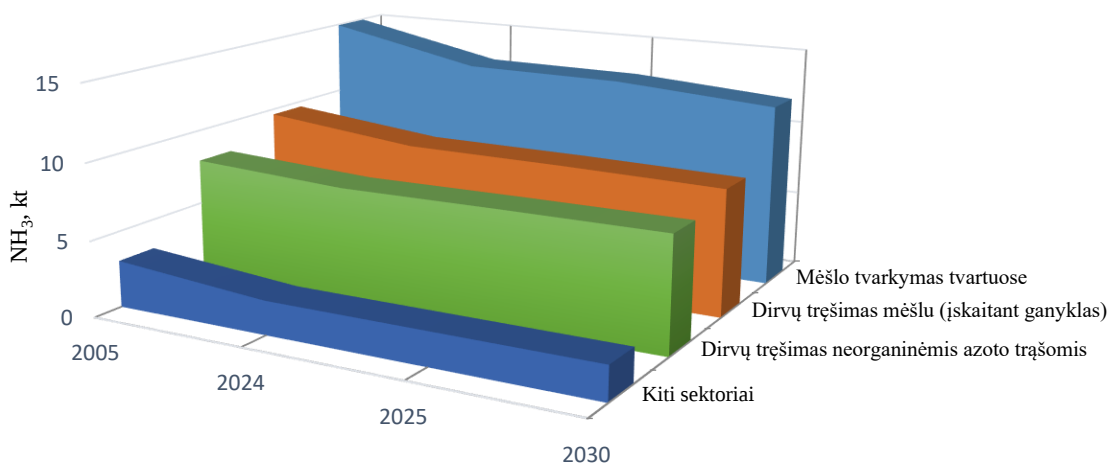
9. Prognozuojama, kad, įgyvendinant esamas priemones, į aplinkos orą išmetamo amoniako (toliau – NH_3) kiekis sumažės pakankamai, kad būtų įgyvendinti tikslai (2020–2029 m. ir nuo 2030 m.) sumažinti išmetamą NH_3 kiekį 10 proc., palyginti su 2005 m. išmestu kiekiu. Prognozuojama, kad išmetamas į aplinkos orą NH_3 kiekis iki 2025 m., palyginti su išmestu 2005 m.,

sumažės 12,9 proc., 2026 m. – 13,25 proc., 2027 m. – 14,78 proc., 2028 m. – 15,14 proc., 2029 m. – 15,12 proc., 2030 m. – 15,09 proc.(7 pav.).

7 pav. Išmesto NH₃ kiekio prognozė (duomenų šaltinis – AAA)

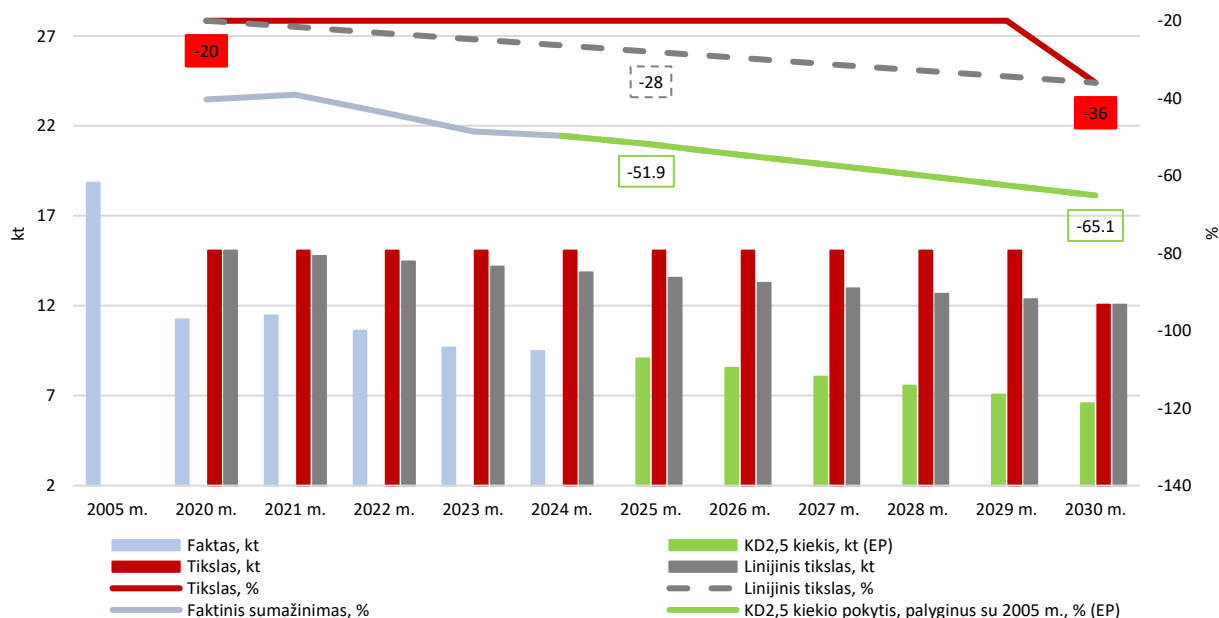
10. Analizuojant prognozuojamą išmesti NH₃ kiekį pagal subsektorius, nustatyta, kad dėl dirvų tręšimo (neorganinėmis azoto (N) trąšomis, mėšlu), mėšlo tvarkymo gyvulininkystės ir paukštinkystės subsektoriuose NH₃ bus išmesta į aplinkos orą daugiau kaip 90 proc. viso išmesto NH₃ kiekio.

8 pav. Išmestas į aplinkos orą NH₃ kiekis: pagrindinių kategorijų analizė ataskaitiniais (2005 m.), paskutiniaisiais prieinamais (2024 m.) ir prognozuojamais metais (duomenų šaltinis – AAA)

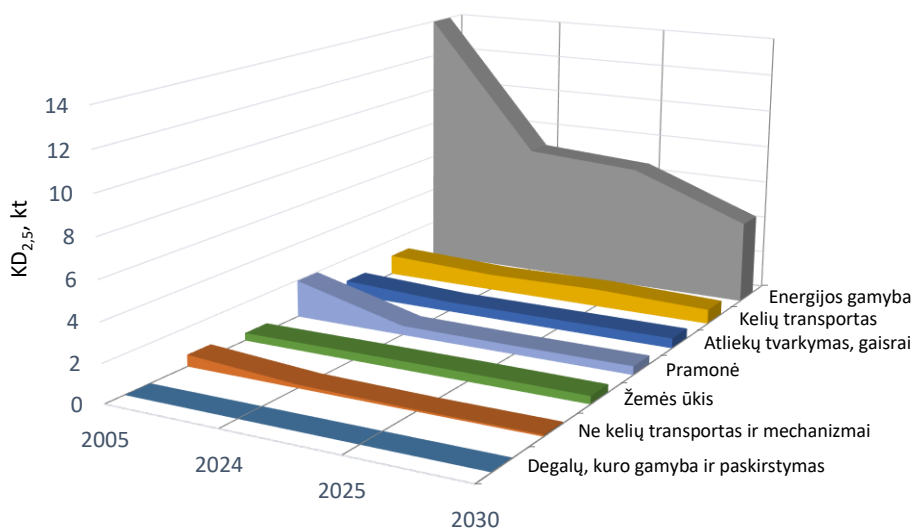
VI SKYRIUS PROGNOZUOJAMAS IŠMESTI Į APLINKOS ORĄ SMULKIŲJŲ KIETŲJŲ DALELIŲ KIEKIS

11. Prognozuojama, kad išmetamo į aplinkos orą smulkiųjų kietųjų dalelių $KD_{2,5}$ (toliau – $KD_{2,5}$) kiekio mažinimo tikslai 2020–2029 m. ir nuo 2030 m., įgyvendinant esamas priemones, bus įgyvendinti. $KD_{2,5}$ išmetamas kiekis iki 2025 m., tikėtina, sumažės 51,9 proc., 2026 m. – 54,6 proc., 2027 m. – 57,2 proc., 2028 m. – 59,8 proc., 2029 m. – 62,5 proc., 2030 m. – 65,1 proc., palyginti su išmestu 2005 m. (žr. 9 pav.).

9 pav. Išmesto $KD_{2,5}$ kiekio prognozė (duomenų šaltinis – AAA)

12. Analizuojant prognozuojamą išmesti $KD_{2,5}$ kiekį, nustatyta, kad iki šiol ir ateityje didžiausią poveikį išmetamam $KD_{2,5}$ kiekiui darys energijos gamyba (kuro deginimas namų ūkiuose ir kt.), kelių transportas.

10 pav. Išmestas į aplinkos orą $KD_{2,5}$ kiekis: pagrindinių kategorijų analizė ataskaitiniais (2005 m.), paskutiniais prieinamais (2024 m.) ir prognozuojamais metais (duomenų šaltinis – AAA)